

atlas
tiyatrosu
araştırmaları

MORGUE SOKAĞI CİNAYETİ
TEK PERDELİK OYUN

YAZAN:
EDGAR ALLAN POE
UYARLAYAN:
SERCAN ÖZİNAN

KARAKTERLER:
AUGUSTE DUPİN
DUPİN'İN YARDIMCISI
DENİZCİ
1.KADIN
1.ADAM
2.KADIN
2.ADAM

Dupin'in Yardımcısı – Bu yaz başını geçirdiğim Paris'te Auguste Dupin adında birisiyle tanıştım. Gerçekten ünlü bir aileden gelen bu adam, bazı talihsizlikler yüzünden yoksul düşmüş ve babasından kalan ufak bir gelir ile hayatını idame ettiriyordu. Eski servetini elde etmek gibi bir uğraşı da yoktu. Tek lüksü kitaplardı. Zaten onunla da ilk karşılaşmamız bir kitapçada oldu. Aynı kitabı arıyorduk. Aradığımız kitap üzerine konuşmaya başladıktan sonra sohbetimiz epey derinleşti. Ardından sıkça bir araya gelip beraber vakit geçirmeye başladık. Benim durumum biraz daha iyi olduğundan Paris'te güzel bir eve taşındık. Pek dışarı çıkmıyor, misafir kabul etmiyor, okuduğumuz kitapları saatlerce tartışıyorduk. Bazı zamanlar sadece geceleri yürüyüşe çıkıyor, silik sokak lambalarının altında boş boş gezerek kendimize eğlence yaratıyor, Dupin gözlemediği kişiler üzerinden düşsel hikayeler yaratıyor, sabahlara kadar bu düşler üzerinde geziniyorduk.

.....

Dupin – Dostum şu habere bir göz at.

Yardımcı – Bu sabah erken saatlerde, Boulogne Ormanında, çok iri, koyu renk, Borneo tipi bir orangutanım kaçmıştır.

Dupin – Hayır o değil diğeri.

(Geçiş)

Yardımcı - Komşular hemen dağılıp bütün odaları aramaya başlamış. Uzun bir arayışın sonunda kayda değer bir şey bulamayan komşular, yukarı katlarda tekrar duyulan çığlıkların ardından merdivene yönelmişler. Dördüncü katta çığlıkların olduğu büyük kapının önüne geldikten sonra yavaşça kapıyı zorlayan komşular, odaya girince gördükleri dehşet karşısında büyük bir şaşkınlık ve korku içerisinde duralamışlar. (*Işık değişimi-sorgu odası*)

1. Kadın: Adım Pauline Duborg. Fransızım. Çamaşırcıyım. Evden pek dışarı çıkmazlardı. Kızı ile aralarında bir sorun olduğunu (*bir an susar*) düşünmüyorum. İçeri girdiğimizde ben biraz geride kaldım. Çok çabaladım ancak detaylı şeyler görmedim.

2. Kadın: Adım Maria Moreu. Fransızım. Tütüncüyüm. Onları üç senedir tanırım. Madam L'Espanaye her gün benden tütün alırdı. Tütüne pek düşküdü. Gördüğüm manzarayı ne olur bana anlattırmayın. Tanrım! Korkunçtu.

1. Adam: Adım Alfonzo Montani. İtalyanı. Müteahhitim. Odanın içi karmakarışık –paramparça edilmiş eşyalar sağda solda darmadağın duruyordu. Bir tek yatak vardı; onun da şiltesi odanın ortasındaydı. Şöminenin ocağında, iki üç tutam, köklerinden zorla çekilip çıkarılmış benzeyen, kan içinde, kırılmış insan saçı vardı. Bu saçları iyi tanırım. Dio Mio! (*Dio Mio/Aman Tanrım!*)

...

1. Adam: Biraz önce hanımefendi kızın cesedinden bahsediyordu. *Comunque!* (*Komunkue!/Her neyse!*) Odalar kilitliydi evet. O ayrı bir detay. Genç kızın cesedi yara bere içindeydi. Bu duruma, bacaya sokulmuş olması neden olabilir. Boğazında

sıyrıklar vardı. Çenesinin hemen altında derin tırnak izleri, parmakların sıkmasıyla oluşmuş mosmor lekeler görölüyordu. Boğulmuştu. *Che Cazzo! (Ke Katzo!/Lanet Olsun!)*

2. Adam: Yukarı çıkarken Fransızca olduğunu düşündüğüm hırçın bir erkek sesi duydum. Birkaç kelimesini anladım. Bir şeye engel olmak ister gibiydi konuşması; üzgündü. Çabuk çabuk, kesik kesik konuşuyordu. Diğerinin ise, Rus olduğunu düşünüyorum. Hayatımda hiç Rus görmedim ama eminim. Zaten Rusları da pek sevmem.

1. Adam: Evet evet ben de sizin gibi boğuk sesler duydum. İlk sahanlığa vardığımda, kızgın kızgın kavga eden iki yüksek ses vardı –biri hırçın, boğukça bir sest, öbürü daha keskindi– çok tuhaf bir sest. Birincisinin bazı kelimelerini anladım, bir Fransız'ın sesiydi. Anlayabildiğim kelimeler şunlar: 'sacré', 'diable' (*Sakra, Diyabil/Kutsal, Şeytan*). Keskin ses, bir yabancıydı. Kadın mı, erkek mi, bilemiyorum. Ne söylediğini de anlayamadım, dili İspanyolcaya benziyordu.

1. Kadın: Hayır beyefendi ne İspanyolcası. Hem siz İspanyolca biliyor musunuz?

...

1. Adam: O karışıklıkta dikkatinize hayran kaldım. Gamsızlık sizinkisi.

2. Adam: Bu benim mesleğim efendim. Mesleğim.

2. Kadın: O kız o bacaya nasıl sokuldu aklım almıyor. İkiye katlanmış yorgan gibiydi zavallıcık. (*Ağlar*)

2. Adam: Beş dakika önce gelmiş olsaydık her şey çok farklı olurdu. Nasıl yok oldukları hakkında en ufak bir fikrim yok. Tüm pencereler çivilerle sabitlenmişti.

2. Kadın: Ben doğaüstü şeylere inanırım. Belki de çok günahkardılar. Tanrının bir cezalandırma şekli olabilir mi?

1. Kadın: İncil'den bulalım katili ne dersiniz? Belki sonra bir ödül bile kopartabilirsiniz.

2. Kadın: Bana bakınız hanımefendi. Lütfen inancımınla dalga geçmeyin.

2. Adam: Lütfen ikiniz de sakın olun. Hayat devam ediyor değil mi? Biz elimizden geleni yaptık. Sonuç olarak öldüler.

...

Dupin - Becerikliliği ile ün salmış olan Paris polisi sadece kurnazdır, o kadar. İçinde buldukları an neyi gerektirirse onu yaparlar, doğru dürüst bir yöntemleri yoktur.

Yardımcı – Onları aşağılıyor musun?

Dupin – Aksine onlara yardımcı olmak istiyorum. Bazen, önemli detayları gözden geçiriyorlar.

Yardımcı – Başlıyoruz. Eee. Öyleyse birinin çıkıp...

Dupin - (*Sözü keser*) Gerçek her zaman bir kuyunun dibinde değildir. Ben bilginin hep yüzeyde olduğuna inanıyorum. Biz bilgiyi vadilerin derinliklerinde ararız, o ise dağların tepesindedir. Bu gibi yanımlara neden, nasıl düştüğünü anlamak isteyenler gök cisimlerini seyretsinler. Bir yıldızla şöyle bir bakıp geçmek - yan gözle bakmak, retina'nın kıyılarına aksetmesini sağlayacağı için (kıyıları, hafif ışıklara karşı ortasından daha duyarlıdır), o yıldızla iyice görmek demektir – parıltısını tam olarak tatmak demektir – bakışlarımızı doğrudan doğruya onun üzerine çevirdik mi donuklaşır.

...

Dupin – Gazete, bu işin eşi görülmemiş dehşetini kavrayamamış. Ama şimdi onun saçma düşüncelerini bir yana bırakalım. Polisi şaşırtan cinayetlerin kendisi değil, işlenişindeki acımasızlık; neden bu kadar katı yüreklilikle hareket edilmiş, onu anlayamıyorlar. Sonra, birleştirilmeleri olanaksızmış gibi görünen birtakım gerçekler var. Duyulan sesler; öldürülmüş olan Madame L'Españaye'den başka, odada hiç kimsenin bulunmaması; yukarı doğru çıkan komşulara görünmeden kaçmayı sağlayacak bir yolun olmayışı, odanın karmakarışıklığı; tepetaklak, bacanın içine sokulmuş olan ceset; ihtiyar kadının paramparça edilişindeki korkunçluk... Bu durum polisi kararsızlığa ve korkuya götürdü. Alışılmamış ile anlaşılması birbirine karıştırmak gibi kötü, ama sık sık görülen bir hataya düştüler. Oysa düşüncenin gerçeğe doğru gidişine asıl bu alışılmamış şeylerin yardımı dokunur.

...

Yardımcı – Kimse bir şey anlamamış.

Dupin – Evet. Şu sesler diyorum...

Yardımcı – Nasıl?

Dupin - Senin tuhafına giden bir şey yok mu ?

...

Dupin - Oysa görülecek bir şey vardı. Dediğim gibi, hırçın ses üzerinde bütün tanıklar birlikti; bu noktada anlaşıyorlardı. Keskin sese gelince, işin tuhafılığı –tanıkların bir türlü anlaşamamalarında değil– bir İtalyan, bir Fransız, bir Alman'ın hep birlikte, bu sesin bir yabancı'nın sesi olduğunu söylemelerindeydi.

(*Işık geçişi*)

1. Adam - Keskin ses, bir yabancı'nındı. Kadın mı, erkek mi, bilemiyorum. Ne söylediğini de anlayamadım, dili İspanyolcaya benziyordu.

2. Adam - Diğerinin ise, Rus olduğunu düşünüyorum. Hayatımda hiç Rus görmedim ama eminim. Zaten Rusları da pek sevmem.

(Işık geçişi)

...

Dupin – Haklısın dostum. Sanırım daha fazla bilgiye ihtiyacımız var.

(Işık değişimi. Tanıklar konuşmaya başlar)

1. Kadın: Ben şu an, Madame'ın kendi kızını öldürdüğünü düşünmeye başladım.

1. Adam: Sizce bu nasıl mümkün olabilir hanımefendi? Sonra da, intihar ettiğini söyleyeceksiniz sanırım. Hem yanılmıyorsam, Madame ile kızının herhangi bir sorunlarının olmadığını söylemişsiniz.

2. Adam: Bu nasıl olabilir? Madam'ın kendi başını usturayla böyle ustaca ve hunharca kesmesi...

2. Kadın: Bu mümkün değil.

2. Adam: Sözümü kesmeseydiniz ben de bunun mümkün olmayacağını belirtecektim.

...

2. Adam: Teessüf ederim efendim, daha önce de anlatmıştım bu benim mesleğim.

1. Adam – Sürekli aynı şeyleri duyuyorum. Bir susar mısınız artık?

2. Adam – Ben hayatım boyunca böyle bir şeye tanık olmadım. Daha doğrusu daha önce hiçbir şeye tanık olmadım. Sahi biz tanıksak, neye tanıklık etmiş oluyoruz?

1. Kadın – Sayın Odenheimer, belki bizim sayemizde cinayet çözülecek.

1. Adam – Hiçbir şey göremedik. Sadece sesler var.

2. Kadın: Bu günahı işleyen kişi dışarda rahat rahat gezerken tartışmamız çok yersiz bence. Düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Nasıl bir cani bunu yapmaya cesaret edebilir? Madame ve kızı bir günah işlemiş olsa dahi, onları bu şekilde katletmenin kabul edilebilir bir yanı yok.

1. Kadın: Bu konuda galiba size katılabilirim. Evet. Aa bay Odenheimer! Ne yapıyorsunuz?

2. Adam: Bir iz arıyorum.

...

1. Kadın: Sezgilerinizi kullanmayı denesenez. Polis yeterince delil toplamıştır sanıyorum.

1. Adam: Müneccim misiniz siz?

1. Kadın: Böyle bir iddiam yok beyefendi.

2. Kadın: İncil der ki: Büyücülük en büyük günahlar arasındadır.

2. Adam: Evet. Gerçekçi şeylerin peşine düşmeliyiz.

...

1. Adam: Pencereleden olmalı. O dar bacalardan insan vücudunun geçmesi ve yukarı tırmanması neredeyse imkansız.

2. Adam: Pencereler çiviliydi.

1. Adam: Aslında ben bir tanesinin çivisinin gevşek olduğunu gördüm.

2. Adam: Ne?

1. Kadın: Ne?

2. Kadın: Ne?

2. Adam: Bunu neden söylemediniz?

1. Adam: Gerek duymadım. Nasıl olsa fark ederler diye düşündüm.

1. Kadın: Bunu nasıl düşünebilirsin. Ben sizden şüphelenmeye başladım.

1. Adam: Hahah. Impossibile. Bunu nasıl düşünebilirsiniz? Ben sizinle beraberdim.

...

1. Kadın – Bize anlattıklarımı tekrar et.

1. Adam – Tanrım.! Peki anlatıyorum. Pencerenin çivisi gevşekti. 2 metre kadar gerisinden kalın bir paratoner teli geçiyordu. Panjurlar da açık vaziyetteydi. Ama oradan tırmanmak impossibile.

2. Kadın – Bunu nereden biliyorsunuz?

1. Adam – Çünkü denedim.

2. Adam – Siz anlatmaya devam edin.

1. Adam – Merak edip aşağıdan acaba tırmanılabilir miyim diye kontrol ettim. Ama daha ayağımı atar atmaz yere düştüm. O esnada paratoner teline takılı kalmış kırmızı kurdeleli bir toka gördüm. Gidip orada bulabilirsiniz. Yemin ederim bütün bildiklerim bunlar.

(Işık alınır.)

Yardımcı – Sabah baskısında çıkan şu İtalyan'ın ifadesine ne diyorsun? Belki bir yardımını dokunur. Ayrıca suçlu diye içeri atılmış. Tabii ki bu pek inandırıcı değil.

Dupin – Endişelenmemize gerek yok. Suçsuz olduğunu anladıklarında utanarak salıverecekler.

Yardımcı – Bu kadar eminsin demek.

...

Dupin – Sırasıyla gidelim dostum. Benim tek isteğim, gerçeğe ulaşmak. Şu anda ise, senin kafanda bir çağrışım yaratmaya uğraşıyorum; bir yanda görülmemiş bir çeviklik, öte yanda, hangi ulustan olduğu üzerine iki kişinin bile anlayamadığı, söylediklerinin tek hecesi seçilemeyen, tuhaf, keskin (ya da kaba), kesik kesik konuşan ses; bu ikisini birleştir istiyorum.

Yardımcı – Çok zorlanıyorum Dupin.

Dupin – Şimdi ise, başka bir odağa kaydırmak istiyorum seni.

Yardımcı – Nedir?

Dupin – Şu Alman'ın odada neler gördüğü üzerine söylediklerini hatırlıyor musun?

(Işık değişimi)

2. Adam: Yerde, dört Napolyon altını, bir topaz küpe, üç büyük gümüş kaşık, metal d'Alger'den yapılmış üç daha küçük kaşık, içlerinde dört bin franga yakın altın olan iki torba...

(Işık değişimi)

Yardımcı – Tamam hatırladım.

Dupin – Sen hırsız olsan, bu paraya ve değerli eşyalara el koymaz mıydın?

Yardımcı – Koyardım.

Dupin – Alman'ın da dediği gibi demek ki anti-kahramanımız hırsız değil. Bu konuda kesinlikle eminiz.

Yardımcı – Peki daha önce gizlice takip edilmiş ve başka bir sebepten öc alma girişimi gerçekleşmiş olamaz mı?

Dupin – Bu da düşünülebilir ancak bunun için neden dışarıyı tercih edilmesin ki? Bu daha kolay olurdu.

Yardımcı – Doğru. Dupin biraz ara verelim mi ne dersin?

Dupin – Hayır veremeyiz. Yeteri kadar zamanımız yok. Sıkıldın mı?

Yardımcı – Yoo hayır. Sadece başım ağrıdı. (*Sessizlik*)

(*Işık değişimi*)

2. Kadın: O kız o bacaya nasıl sokuldu aklım almıyor. İkiye katlanmış yorgan gibiydi zavallıcık.

(*Işık Değişimi*)

Dupin – Akıl almaz çevikliğin, Madam'ın kızını yorgan gibi katlayıp bacaya sokmasını yadırgayamayız.

...

Yardımcı – Eğer öyle dersek neye varacaksın?

Dupin – Bu kırmızı kurdele bandajları genellikle Malta limanlarına çalışmakta olan tayfaların kullandığı bir aksesuar. Bunu diğer tayfalardan kendilerini ayırmak için kullanırlar.

Yardımcı – Yani katil bir denizci mi?

Dupin – Çevik oldukları konusunda en ufak bir şüphem yok.

Yardımcı – Benim de.

Dupin – Arada anlaşılan konuşmaların olduğunu da unutma. Mon dieu! Sacra! Diable!

(*Işık değişimi*)

2. Kadın - Keskin sesin bir erkek sesi olduğuna eminim. Durmadan '*sacré*', '*diable*' 'mon Dieu', '*sacré*', '*diable*' 'mon Dieu', '*sacré*', '*diable*' 'mon Dieu' (*Mon Dü/Tanrım*) duydum.

(*Işık değişimi*)

Yardımcı – Başım çatlayacak. Unutmadım elbette. Yani katile çok yaklaştık.

Dupin – Şu sayfayı bir okur musun?

...

(*Işık değişimi*)

1. Adam: Adım Alfonzo Montani. İtalyanım. Müteahhitim. Odanın içi karmakarışık –paramparça edilmiş eşyalar sağda solda darmadağın duruyordu.

(*Işık değişimi*)

Dupin – İyî misin dostum?

Yardımcı – İyiyim. Nerede kalmıştım? Orangutanlar ender bulunan hayvanlardır. Doğal yaşamı korumaya yönelik kurumlar, orangutanları soyu tükenme tehlikesi gösteren hayvanlar arasında saymaktadırlar. Sayılarının azalmasının başlıca nedeni, yaşadıkları ormanların yok edilmesi ve genç olanlarının hayvanat bahçelerine satılması için toplanmasıdır.

Dupin – Komik olan ne?

Yardımcı – Şimdi bir denizciden bahsediyorduk. Sen ise bir orangutan ansiklopedisini elime tutuşturuyorsun.

Dupin – Rasyonel zekanın ulaşabildiği alan sınırlıdır. Sana bunu anlatmaya çalışıyorum. Ve maalesef bunu kanıtlamak üzereyim. Şimdi birini bekliyorum, doğrudan doğruya suçlu değilse bile, cinayetlerin işlenmesiyle ilgisi olan bir kimse. İşin kötü yanlarında parmağı olduğunu sanmıyorum. Bu tahminimde yanılmadığımı umarım; çünkü bütün düşüncelerim onun üzerine kurulu. Belki gelmez; ama bence gelecek. Gelirse yakalayacağız. İşte tabancalar; gerekirse onları nasıl kullanacağımızı ikimiz de biliyoruz.

...

Yardımcı – Şimdi anlıyorum Dupin. Katil denizci. Ve suçu bir hayvanın üzerine atarak kendini sıyırmaya çalışıyor. Ne de olsa bunu bir hayvanın yapması imkânız. Denizcinin yaptığı gerçekten çok zekice Dupin!

(Kapı çalınır)

Dupin – Silahını hazırla. *(Dışarı seslenir)* İçeri girin.

(Denizci ağır adımlarla içeri girer.)

Yardımcı – Gerçekten de denizciymiş. Tahmininde yanılmadın.

Denizci – İyi akşamlar.

Dupin – Buyurun, oturun. Orangutan için geldiniz sanıyorum. Doğrusu böyle bir hayvanınız olduğu için imreniyorum size; pek güzel, pek değerli bir hayvan kuşkusuz. Kaç yaşında acaba?

Denizci - Yaşını söyleyemeyeceğim ama, dört beş yaşından fazla değildir. Burada mı?

...

Dupin – İyi, öyleyse, pek güzel. Hele bir düşüneyim! Ne isteyebilirim? Tamam! Morgue Sokağı'ndaki cinayetler üzerine ne biliyorsanız hepsini anlatacaksınız bana. Dostum, boşuna korkuya kapılıyorsunuz. Size bir kötülük edecek değiliz. Şerefim üzerine söylüyorum, size karşı kötü bir niyetimiz yok. Morgue Sokağı'ndaki kanlı işlerde bir

suçunuz olmadığını çok iyi biliyorum. Ama bu, olanlarla hiçbir ilişkiniz yok demek değil. Şimdiye kadar söylediklerimden bu iş üzerine epeyce bilginiz olduğunu anlamışsınızdır. Aklınıza, hayalinize gelmeyecek yollardan öğrendim bütün bunları. Şimdi durum şöyle. Önlenmesi elinizde olan, herhangi bir iş yapmış değilsiniz. Hareketleriniz sizi suçlu düşürmez. Hırsızlık da etmemişsiniz; hem de o kadar uygun bir durum varken. Saklayacak bir şeyiniz yok. Saklamanıza neden de yok. Öte yandan, onurlu bir insan olarak, bütün bildiklerinizi anlatmanız gerekiyor. Suçsuz bir kimse bu yüzden cezaevine atıldı, siz ise suçluyu gösterebilecek durumdasınız.

Denizci - Tanrı yardımcım olsun. Bu iş üzerine bildiklerimin hepsini anlatacağım size; –ama söyleyeceklerimin yarısına bile inanmanızı beklemiyorum– bunu beklemek için aptal olmalıyım. Her neyse, ben suçsuz olduğumu biliyorum, bu yolda ölümü bile göze alarak size her şeyi anlatacağım.

Biz denizciler çok para kazanamıyoruz. Gizlice yakaladığımız papağanları el altından satıyoruz.

Dupin – Bunu Paris'teki çoğu insan biliyor.

Denizci - Son zamanlarda Doğu Hint Adalarına bir yolculuk yaptık. Kalabalık bir grup ile Borneo Adasına çıktık, gezmek için içerlere doğru ilerledik. Bir arkadaşım ile birlikte, bu orangutanı yakaladık. Sonra arkadaşım öldü, hayvan ise bana kaldı. Buraya getirene kadar orangutanın başa çıkılmaz yırtıcılığı yüzünden çekmediğim kalmadı. Sonunda onu sağ salım Paris'teki evime getirdim. Komşuların merakını çekip başıma dert olmasın diye de kimselere göstermedim. Ayağındaki bir kıymık yarasının geçmesini bekliyordum. ... Hayvanı yakalama umudum arttığı için sevindim; yine paratoner telinden inmek zorunda kalacak ve o zaman belki önünü kesip yakalayabilecektim. Öte yandan, maymunun evin içinde yapabileceği işler de, tasalanmama neden oldu. Dayanamayıp ben de yukarı tırmandım. Bir denizci için, paratoner teline tırmanmak güç bir iş değildir; ama sol yanımda kalan pencerenin düzeyine gelince durdum, daha ileri gidemedim; sadece odanın içini şöyle bir göreceğim kadar uzanabildim. Gördüğüm şey öylesine korkunçtu ki az daha aşağı yuvarlanacaktım. Gazetenin anlattığı gibi gecenin sessizliğini yırtarak Morgue Sokağı'nda oturanları uyukularından uyandıran korkunç çığlıklar işte bu sırada başladı.

...

Cezalandırılacağını anladığından olacak, işlediği cinayetleri saklamak ister gibi sinirli bir öfkeyle odanın içinde dört dönmeye başladı; yanından geçtiği eşyaları devirmeye başladı, kırdı, yatağın üstündeki şilteyi de ortaya sürükledi. Kızın cesedini alıp bacanın içine tıktı. O hızla yanıma kadar geldi bir çırpıda altımdan paratoner direğine sarıldı ve kaçtı. Ben ise ne yapacağımı bilemedim.

...

Dupin – İçiniz rahat olsun. Size başında da söylediğim gibi bir şey olmayacak. Yapmamız gereken tek bir şey kalıyor.

Yardımcı – Nedir?

Dupin – Bu olayı çözdüğümüzü polise anlatmak.

(Geçiş)

Yardımcı – Ve işte, çözümlene gücüne aşırı derecede sahip olmak, insanoğlu için gerçek bir tat kaynağı. Spor yapan bir adam nasıl vücudu ile övünür, yılın her günü gittiği spor salonunda adalelerini göstermekten hoşlanırsa, çözümleyici de karmakarışık şeylerin içinden çıkmaktan çok hoşlanır. ...

SON

METNİN TAMAMI İÇİN LÜTFEN İRTİBATA GEÇİNİZ

contact@atlastiyatro.com